

Dr. Otokar Víták:

Právní zastoupení českoslov. eráru na Slovensku.

Účelem tohoto článku je informovati, jakým způsobem po zřízení československého státu dne 28. října 1918 bylo učiněno opatření o zřízení instituce na Slovensku, která by pečovala o právní zastupování státního majetku.

I. Především nutno krátce vylíčiti, jaké poměry v tom směru stávaly v bývalém království uherském.

K právnímu zastupování státního majetku v Uhrách bylo určeno říditelství erárních právních záležitostí (causarum regalium direktorát — kincstári jogügyi igazgatóság) v Budapešti, jemuž podřízeny byly erární zastupitelstva (kincstári ügyész-ségek).

Erární zastupitelstva byla původně zřízena při každém finančním ředitelství; postupem času však většina jich zrušena, takže v době převratu bylo v Uhrách pouze 7 erárních zastupitelstev totiž Anad, Kološvár, Lugoš, Marmarošsziget, Velký Bečkerék, Temešvár a Zombor.

Poněvadž správní obvody těchto posléze vyjmenovaných erárních zastupitelstev nacházejí se mimo území Slovenska, nehodlám se zde stále šířiti o jich kompetenci a činnosti.

Na území nynějšího Slovenska před převratem (28. října 1918) obstarávalo právní zastupování státního jmění přímo ředitelství erárních právních záležitostí v Budapešti.

Obor působnosti tohoto ředitelství byl upraven nařízením uherského ministerstva financí z 7. XII. 1883 čís. 49.240 a jsou mu svěřeny v podstatě tyto záležitosti:

1. Zastupovati majetkoprávní zájmy uherského státu jako strany v řízení soudním, zejména vystupovati jako právní zástupce; advokát) uherského eráru ve sporech soudních aktivních i pasivních, dále jako interest jménem státu při projednávání pozůstalostí bez dědičů (kaducita), jako soukromý účastník jménem eráru v řízení trestním atd.

2. Podávati žaloby v zastoup. uherského eráru a vůbec zahájiti všechny potřebné kroky procesní a exekuční k cíli vymáhání erárních pohledávek a k ochraně majetkoprávních zájmů státu.

3. Uzavíratí soudní a mimosoudní smíry ve všech záležitostech erárního jmění se týkajících.

4. Podávati právní dobrozdání všem státním úřadům, ústavům, podnikům atd.

5. Spolupůsobiti při sepisování smluv a jiných právních listin, vztahující se na erární jmění.

6. Vyřizovati všechny jiné úkony právní povahy ohledně erárního majetku jako jeho právní zástupce, ať jde o kterýkoli obor státní správy.

V pochybnosti, zda některá záležitost patří do oboru působnosti Ř. E. P. Z. rozhoduje minist. financí.

Ř. E. P. Z. fungovalo jako právní zástupce pouze ohledně majetku uherského eráru.

V záležitostech společných rakousko-uherské monarchii, zejména věci vojenské vyřizovaly si společné úřady samy, popřípadě daly se zastupovati advokátem, zvláště ve sporech, kde je předepsáno nuceně zastoupení advokátem.

Konceptní úředníci Ř. E. P. Z. intervenující jako právní zástupci uherského eráru museli míti způsobilost advokáta. Oni byli oprávněni intervenovati u všech úřadů a soudů v Uhrách ve všech instancích, jsouce na roveň postaveni advokátům a povolání (viz § 97 uher. soud. řádu.)

Zastupovací činnost Ř. E. P. Z. na venek vůči třetím osobám byla neobmezená. Ř. E. P. Z. bylo oprávněno ku všem právním úkonům v zájmu erárního jmění stejným způsobem jako advokát v zájmu svého klienta.

Pro foro interno byla ovšem činnost R. E. P. Z. vázána předpisy o předběžném zmocnění ministerstev a správních úřadů k právním úkonům, zejména ohledně zahájení sporu, uzavření smíru atd.

Aby činnost Ř. E. P. Z. v zájmu erárního jmění mohla se s největším úspěchem rozvinouti, byly všechny státní úřady povinny, jemu v mezích zákona pomoc poskytnouti, zejména zevrubnou informaci k soudním sporům udělit.

II. Zřízením československého státu samozřejmě přestala kompetence uherského Ř. E. P. Z. ohledně státního majetku na území Slovenska.

Bylo proto nutno se strany vlády československé republiky učiniti opatření pro právní zastoupení tuzemského státního majetku.

To stalo se nařízením vlády ze dne 27. března 1919 č. 279 sb. zák.

Jím bylo před tím již zřízené generální finanční ředitelství pro Slovensko v Bratislavě pověřeno, aby obstarávalo též funkce právního zastupování erárního jmění na Slovensku v témž rozsahu jako dříve uherské Ř. E. P. Z.

Na základě onoho vládního nařízení je generální finanční ředitelství pro Slovensko v Bratislavě (G. F. Ř.) oprávněno ku všem funkcím, které vykonávalo ředitelství erárních právních záležitostí v Budapešti ohledně státního majetku na Slovensku.

Všecka hospodářská říditelství erárního majetku (státních panství, dolů, lesů, železnic atd.) mají se ve věcech právního zastupování obracet na G. F. Ř.

Obor působnosti G. F. Ř. ohledně právního zastupování erárního majetku rozšířil se tím, že změnou poměrů přestaly věci společné, takže G. F. Ř. jest povoláno k právnímu zastoupení též takového erárního majetku, jenž dříve byl společný rakousko-uherské monarchii; jsou to zejména věci vojenské.

Nařízením ministra s plnou mocí pro správu Slovenska ze dne 20. května 1919 (úředné noviny čís. 17) bylo G. F. Ř. pověřeno dále právním zastupováním nadací státem spravovaných (veřejných základů).

Rozšířením rakouského zákona o obchodních společnostech s ručením obmezeným též na Slovensko, připadl G. F. Ř. další úkol ochrany veřejného zájmu při zřizování obchodních společností uvedeného druhu.

III. Vzhledem k ustanovení § 23. uh. soud. ř. nutno podávati žaloby proti čs. eráru, ať se týkají kteréhokoli odvětví státní správy, dále žaloby proti nadacím ve správě státní u věcně příslušného soudu v Bratislavě, pokud není pro jednotlivé druhy žalob odůvodněna zvláštní místní příslušnost jiného soudu neb pokud žalující straně nepřisluší právo volby jiného soudu.

Rovněž nutno nyní podati žaloby u věcně příslušného soudu v Bratislavě v případech, kde v smlouvách erárních, uzavřených ještě za bývalé uherské vlády, vztahujících se na území Slovenska, byla smluven a příslušnost soudu v Budapešti co sídla orgánu povolného k zastupování eráru.

Dr. Jar. Vojtišek:

Zásadní rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věcech občanských.

Ve věci vnučené správy nemovitostí na základě nařízení býv. uh. kr. ministerstva ze dne 30. srpna 1916 č. 2900/1916 M. E: soudu nepřisluší zkoumati oprávněnost věcných předpokladů opatření na základě tohoto nařízení vydaných.

Nejvyšší soud v Brně usnesením ze dne 16. června 1920. č. j. R III 34/20-2 změnil rozhodnutí sedrie v II. instanci učiněné, jímž zamítnutá byla knihovná žádost kuratoria majetku jednoho člena bývalé dynastie o záznam vnučené správy na nemovitosti z toho důvodu, že žadatelé neprokázali, že týž jest občanem státu stojícího s republikou československou v nepřátelském poměru.